

Türk Halk Müziği Üzerine Yapılan Çalışmalar ve Tartışmalar

Savaş EKİCİ

Geleneksel halk müziğimizin geçmişi, bugünü ve geleceği konusunda birçok çalışma yapılmış ve yapılmaktadır. Bugüne kadar halk müziği konusunda yapılan çalışmalara baktığımızda en önemlilerin derleme ve derlenen ezgilerin daha çok radyo kanalı ile tanıtılması şeklinde olmuştur.

1980'li yıllara kadar fazla değişiklik göstermeden gelen halk müziği artık değişmeye başlamıştır. İletişim araçlarının hızla artması, halk müziğinin en önemli özelliklerinden biri olan anonim olma özelliğini etkilemiştir. Bugün anonim olan ve araştırmacılar tarafından derlenmeyen türkülerini ancak çok yaşlı kişilerden derleyebilmekteyiz. Çünkü bu türküler eskisi gibi ağızdan ağıza, kulaktan kulağa söylenmediğinden unutulmakta ve yapılan derleme çalışmalarının da yetersiz olması nedeniyle arşivlenememektedir. İnsanlar artık uyguladıklarında kendi duygularını şiirlere döküp ezgilerden derleme yerine, radyo, televizyon ve teyp dinleyerek duygusal anlamda rahatlık sağlamaktadırlar. Yaptığımız alan araştırmaları sırasında derlediğimiz türkülerin bir çoğunda, sözünü ettiğimiz iletişim araçlarından dinlenen ezgi ve türkülerin veya bugün çok yaygın olan arabesk müziğin etkilerini görmekteyiz.

Bugün halk müziği konusunda çalışan uzman kişiler, yapılabilecek çalışmalarla ilgili olarak çeşitli görüşler ortaya atmışlardır. Bu görüşlerden bir kısmı: «Bugüne kadar derlenen halk türkülerini üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan klasik haliyle kalsın, fakat yeni yapılacak beste çalışmalarına da temel teşkil etsin» şeklindedir. Diğer bir görüş ise; «Halk müziğinin geleneksel yapısı içerisindeki tınlarından faydalanılarak halk ezgilerinin çok

seslendirilmesi yapılmalı» şeklindedir.

Bu görüşlerin şüphesiz iyi niyetli ve yıllardır bir türlü gerçekleştirilemeyen ulusal müziğimizin oluşturulması doğrultusunda olduğu düşüncesindeyiz. Çok sesli çalışmalar yapılmalı mı, yapılmamalı mı? Halk türkülerini çok seslendirilmeli, yoksa halk müziği formunda yapılan yeni besteler mi? Bunların hepsi ayrı birer tartışma konusudur. Bu tartışmalar çoktan sonuçlandırılıp ürünlerinin verilmesi gerekirken maalesef buna benzer birçok konuda halen tartışmalar sürmektedir.

Konu ile ilgili uzman kişiler, bu tartışmalara devam ederken, Muğla'nın Fethiye ilçesinde yaşayan Ramazan GÜNGÖR, üç telli ve dokuz perdeli Kopuzu ile tek sesliliğin ötesinde ve çok sesliliğe temel teşkil edecek örnekler vermektedir. Kopuzunu yedi değişik şekilde akortlayan Ramazan GÜNGÖR, çaldığı ezgilerde küçük ikili, büyük ikili, dörtlü, beşli, yedili ve dokuzlu aralıkları son derece iyi kullanmaktadır. Bu aralıkları bazen parmakları ile basmakta, bazen de tınlayan bu aralıklar kopuz'un akordundan kaynaklanmaktadır.¹

Çok sesli yapılmalı mı, yapılmamalı mı? Nasıl yapılmalı? Sorularına ve tartışmalarına Ramazan GÜNGÖR'ün iyi bir cevap olduğu düşüncesindeyiz.

- 1 5-9 Kasım 1990 tarihleri arasında Muğla'nın Fethiye ilçesinde mahalli sanatçı Ramazan GÜNGÖR ile yaptığımız derleme çalışmasının dökümanları, Kültür Bakanlığı, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Halk Kültürü Arşivinde, B. 90.0222, 90.0223, 90.0224, 90.0225, 90.0226, 90.0227 90.0228 numaralarda bulunmaktadır.